

RECENZIE

la studiul *Sînt un simplu cetățean & Prin știință și credință spre adevăr*, Chișinău, Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Cercetări Juridice și Politice, Institutul de Creație Legislativă „Lex Scripta”, 2015, 964 p. Autor: Mihai Corj, doctor în drept, conferențiar universitar, decan al Facultății de Drept a Institutului Nistrean de Economie și Drept, președinte al Institutului de Creație Legislativă „Lex Scripta”

De curînd, la finele anului 2015, la ÎS Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală” a văzut lumina tiparului cartea *Sînt un simplu cetățean & Prin știință și credință spre adevăr* de Mihai Corj. Este un studiu complex de unicat privind normativitatea, interpretarea și aplicarea dreptului în Republica Moldova, dedicat Omului și Cetățeanului cu verticalitate și poziție civică proactivă, care are curaj, dar și obraz.

Domnul Mihai Corj a fost și este preocupat nu doar de drept (științele juridice), ci și de alte domenii precum relațiile internaționale, transportul rutier, economie, istorie etc., rodul cercetărilor fiind materializat în următoarele ediții:

- *Almanahul automobilistului* (variantă bilingvă) (1996);

- *Ghidul automobilistului*, în coautorat (variantă bilingvă) (2001);

- *Lumea cunoașterii* (lucrare enciclopedică, destinată unui cerc larg de cititori) (2001);

- *Bazele constituționale ale impozitării de stat* (monografie elaborată în baza tezei de doctorat) (2003);

- *Diplomația lui Otto von Bismarck în unificarea Germaniei & Dreptul tratatelor* (monografie despre rolul omului politic german și arta diplomatică a acestuia în unificarea Germaniei).

Domnia sa, cărturar distins în mediul academic, este autor a peste 100 de lucrări științifice de referință (studii, monografii și articole), consacrate diverselor probleme fundamentale din dreptul constituțional, dreptul electoral, dreptul parlamentar, dreptul administrativ, dreptul financiar, dreptul bugetar, dreptul fiscal, dreptul financiar-bancar, dreptul internațional public etc., publicate în culegeri științifice sau în reviste de specialitate.

În opinia comunității oamenilor de știință din domeniul dreptului, ediția de față este una de pionierat, întrucît conturează necesitatea stringentă de a modifica modul de instruire a viitorilor juriști. Orice problemă practică poate fi soluționată în baza unor cunoștințe teoretice (doctrină, legislație etc.), iar acestea trebuie să fie temeinice.

Apariția acestei lucrări este cauzată de comportamentul, cu regret, reproșabil al unor reprezentanți ai autorităților publice (demnitari și funcționari publici) care nu întotdeauna sînt receptivi la propunerile unui

simplu cetățean, iar uneori chiar le desconsideră. Ca să impună autoritățile publice să fie responsabile, autorul a considerat necesar și oportun să sistematizeze propunerile de perfecționare a cadrului legislativ și a celui normativ în acest studiu complex, pentru a le face publice cetățenilor, demonstrînd transparență în acțiunile sale.

Grație tenacității neobositului erudit Mihai Corj, cei care studiază dreptul pot să beneficieze de această operă incontestabil valoroasă privind interdisciplinaritatea și modul de aplicare a cunoștințelor teoretice (doctrinare, legislație etc.). Propriul exemplu este cel mai convingător, iar, odată ce acesta vine din partea unui profesor, este un stimulent în plus pentru un student de a face carte.

Chiar de la bun început remarcăm designul rafinat al ediției de față, care este copertată cea de culoare albăstră cu cotor drept și cea maro cu cotor rotund.

Stilul persuasiv de expunere a materialului este unul propriu și novator, caracteristic doar cercetătorului Mihai Corj, specialist versat în domeniul dreptului. Astfel de lucrări nu sînt cunoscute arealului nostru, dar și celui mai îndepărtat, în mare parte, orice problemă abordată fiind și soluționată.

Tema abordată ține de domeniul dreptului. Oricine se poate apăra doar prin cunoașterea legii (*Nemo censetur ignorare legem*). Necunoașterea legii nu poate fi invocată drept scuză, cînd aceasta este încălcată.

Savantul Mihai Corj denotă o cunoaștere profundă a materiei, pe care o transmite, astfel acesta informează și stimulează cetățeanul să persevereze în ale cunoașterii, demonstrînd pas cu pas că cunoștințele acumulate pot și trebuie să fie transformate în competențe și abilități.

Titlul lucrării este constituit din trei sintagme structurale: *Sînt un simplu cetățean & Prin știință și credință spre adevăr* și Studiu complex privind normativitatea, interpretarea și aplicarea dreptului. Primul titlu este axat pe dorința fermă a autorului de a pune în valoare Omul și Cetățeanul și de a-l face să ia o poziție civică proactivă în societate. Cel de-al doilea titlu denotă că știința și credința duc inevitabil spre adevăr, iar prin cel de-al treilea demonstrează cu prisosință reglementarea relațiilor sociale, interpretarea acestor raporturi juridice și aplicarea lor.

Evident, prin conținutul său complex, ediția de

față este autentică. Uimitoare și reușit structurată, elaborată la un înalt nivel științific, impresionantă ca volum – 964 p. –, prezenta lucrare este constituită din: prefață, lista abrevierilor, treisprezece capitole ce cuprind fiecare câteva paragrafe, cuvîntul de încheiere și bibliografie.

În capitolul I, *Propuneri de lege ferenda*, domnul Mihai Corj reliefează un șir de propuneri privind amendarea cadrului legislativ precum: revenirea la denumirea istorică a satului de baștină – Movileni, atribuirea statutului de UAT de nivelul II municipiului Bălți, lichidarea funcției de prim-vicepreședinte al Parlamentului, ca fiind una ilegală și neconstituțională, instituirea unei medalii comemorative, adoptarea Codului educației, ierarhia actelor normative (CCCEC/CNA), amendarea legilor ce reglementează activitatea Curții Constituționale, legislația aplicată la devamarea autoturismelor importate pînă/în anul 2012, asigurarea unor șanse reale în alegerile parlamentare pentru candidații independenți, modificările Codului electoral, politica bugetar-fiscală, salarizarea în sectorul bugetar, amendarea Legii cu privire la avocatură, sistemul electoral mixt, finanțarea partidelor politice din bugetul de stat – jecmăneala poporului sau „fericirea acestuia”? și separarea puterilor în stat, precum și unele carențe la republicarea actelor oficiale.

În cel de-al II-lea capitol, *Propuneri privind amendarea actelor Președintelui Republicii Moldova*, autorul abordează următoarele chestiuni: distincția dintre semnarea și contrasemnarea unui decret, neconstituționalitatea deținerii simultane de către aceeași persoană a două funcții incompatibile: de judecător și deputat și suspendarea acțiunii unei hotărîri a Guvernului de către Președintele Republicii Moldova, pe cînd în capitolul III, *Propuneri de amendare a Hotărîrilor Guvernului Republicii Moldova*, expune unele propuneri privind îmbunătățirea cadrului normativ, astfel, menționăm *inter alia*: solicitarea abrogării unei hotărîri ilegale prin care Guvernul și-a dat arama pe față, devenind după alegeri complicele Termocomului și CET-urilor, amendarea Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice, relevarea corectă într-o HG a actelor autorităților publice locale și atribuțiile/competențele acestora.

Cît privește capitolul IV, *Alegerea Președintelui Republicii Moldova*, cercetătorul Mihai Corj dezbatte următoarele chestiuni: referendumul constituțional din 5 septembrie 2010, de asemenea, de ce Curtea Constituțională trebuie să rezolve o ecuație, ale cărei necunoscute au caracter politic?, o istorie epocală privind alegerea Președintelui Republicii Moldova și instituirea în suplimentul la Acordul AIE a unei clauze neconstituționale prin care Președintele RM, ales de

Parlamentul RM de legislatura a XIX-a, urma să demisioneze la sfîrșitul mandatului respectivului legislativ.

Referitor la capitolul V, *Propuneri privind îmbunătățirea activității unor autorități*, domnul Mihai Corj pune în discuție și tratează propuneri privind: ajustarea unor reglementări din hotărîrile CEC la cadrul legal existent, proiectul Hotărîrii Plenului CSJ cu privire la aplicarea Legii insolvabilității, lichidarea unor erori din actele Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, precum și excederea limitelor temporale ale mandatului președintelui Curții Constituționale în raport cu mandatul de judecător constituțional.

În cel de-al VI-lea capitol Domnia sa analizează *propunerile privind rectificarea unor acte oficiale*, iar în capitolul VII – *unele carențe în actele normative și/sau interpretarea și aplicarea eronată a acestora*.

În capitolul VIII autorul se preocupă de *viciile societății în vizerul autorităților*, în cel de-al IX-lea scoate în evidență unele *acțiuni iresponsabile din partea reprezentanților unor autorități publice centrale și locale*.

Capitolul X, *Apelul unui simplu cetățean către autoritățile statului*, nu este un strigăt în van al autorului, deoarece acestea, în pofida unor impedimente, totuși au fost nevoite sau mai bine zis impuse să reacționeze.

Propunerile privind corectarea erorilor pe site-ul www.justice.md, incluse în cel de-al XI-lea capitol, reliefează colaborarea reușită a autorului Mihai Corj cu Centrul de Informații Juridice, iar *Monitorizarea editării Monitorului Oficial al Republicii Moldova*, capitolul XII, – o reușită a curajului, insistenței și consecvenței savantului de a readuce și a menține editorul în cadrul legal, astfel ca Monitorul Oficial al Republicii Moldova să apară periodic, și nu haotic.

În capitolul XIII, *Soluții jurisdicționale din jurisprudența Curții Constituționale și a instanțelor de judecată de drept comun*, este relevant faptul că, în cazul în care nu este posibilă soluționarea unor diferenduri pe cale amiabilă sau administrativă, rămîne să apelăm la rezolvarea acestora pe cale judiciară.

În esență, volumul de față este axat pe corelația indisolubilă dintre teorie și practică. Distinsul cărturar Mihai Corj, abordînd problema, expune succint materialul doctrinar și cadrul legal în vigoare, precum și modul de interpretare și aplicare a acestora, propunînd soluții concrete pentru fiecare speță. Studiul elucidează diverse probleme din domeniul dreptului, soluții practice ale unor probleme sociale, economice și politice prin amendarea unor legi, decrete ale Președintelui RM sau hotărîri ale Guvernului. De asemenea, autorul a analizat cu rigurozitate și calitatea actelor altor autorități publice centrale și a celor locale, precum și a

organelor centrale de specialitate. Toate aceste propuneri *de lege ferenda*, în mare parte materializate, constituie rodul muncii asidue a savantului Mihai Corj, depuse pe parcursul mai multor ani, care demonstrează că știința poate și trebuie să fie aplicată în serviciul popoului și al țării, pentru a produce rezultate practice palpabile. Ingenios expusă, lucrarea evidențiază raportul dintre autor și autorități, fiind inserate răspunsurile acestora la propunerile sale. Ea prezintă un interes aparte, întrucât conturează diverse metode de interpretare și aplicare a dreptului.

Cartea *Sînt un simplu cetățean & Prin știință și credință spre adevăr* de Mihai Corj este actualmente extrem de necesară, utilă și oportună atât pentru studenți, pentru mediul academic, pentru demnitarii de stat și funcționarii publici, cât și pentru cetățenii simpli servind drept imbold să persevereze fiecare în profesia sau meseria sa, ca ulterior să devină cetățeni proactivi, capabili să determine mersul spre bine al stării de lucruri în această țară. Ex-Președintele SUA John F. Kennedy îndemna: „Nu te întreba ce poate face țara pentru tine, întreabă-te ce poți face tu pentru țară!”.

În acest context, cartea *Sînt un simplu cetățean & Prin știință și credință spre adevăr* de Mihai Corj este o operă fundamentală întru aflarea adevărului, fapt ce ar obliga pe fiecare cetățean cel puțin să mediteze. Este o călăuză pentru ieșirea dintr-un impas al degradării generale prin găsirea unor soluții de luminare a minții, de trezire a conștiinței cetățenilor acestei țări. Ca să avem un trai decent, trebuie să și muncim cu osîrdie fiecare la locul lui de muncă și să avem credința că vom reuși să înfruntăm impedimentele, să depășim întinericul, să scoatem la iveală talente de creatori. Să nu ne lăsăm învinși și să depășim criza. Doar prin știință și credință, cetățenii își vor apăra identitatea națională, îmbogățindu-și cultura, mijloacele de existență și de afirmare.

Această lucrare este actuală nu numai prin constatarea și descrierea unor probleme existente, dar, ceea ce este cel mai important, și prin punctarea căilor de soluționare a acestora. Mai mult chiar, sînt relevate

un șir de exemple de soluționare pe cale administrativă a unor chestiuni, iar atunci cînd autoritatea publică nu s-a conformat benevol prevederilor legale, autorul Mihai Corj a avut curajul să apeleze și la instanța de judecată pentru a impune autoritatea publică să respecte legea.

În concluzie, domnul Mihai Corj, prin acest studiu complex, demonstrează concludent un mod inedit de abordare a problemelor sociale, economice și politice prin prisma dreptului, astfel afirmînd că știința în domeniul dreptului poate și trebuie să fie aplicată palpabil și pusă în slujba tuturor cetățenilor țării. Prin urmare, știința trebuie să evolueze, iar legislația să fie perfecționată și cunoscută de către toți, interpretată judicios și aplicată corect.

Elocvent expusă, accesibilă tuturor, cartea este un rezultat cert al efortului intelectual deosebit al autorului Mihai Corj. Relevantă și pentru domeniul dreptului, și pentru alte domenii ale cunoașterii, cartea trebuie studiată de cetățeni, pentru a dinamiza schimbarea mult rîvnită din societate, iar pentru știința dreptului constituie un model *sui-generis* marca Mihai Corj de abordare teoretico-practică a stării de lucruri existente la etapa actuală.

În linii mari, rezumînd ideile emise și evaluînd conținutul acestui studiu fundamental valoros, afirmăm cu certitudine că materialul este expus într-un limbaj științific bine argumentat, ilustrat prin dovezi concludente și probe pertinente. Sperăm că lucrarea *Sînt un simplu cetățean & Prin știință și credință spre adevăr* de Mihai Corj va servi ca material metodic și științifico-didactic atât pentru studenți, masteranzi, doctoranzi, profesori, demnitari și funcționari publici, cât și pentru cetățenii preocupați de problemele societății noastre.

Recenzenți:

Gheorghe COSTACHI,

doctor habilitat în drept,

profesor universitar

Petru ȚURCANU,

doctor habilitat în economie, profesor universitar